

Şahsiyetinden Vazgeç, Şahs-ı Mânevîyi Kazan

Give Up Your Limited Personality, Earn a
Spiritual Personage

Zeynep TOPRAK

Özet

Risâle-i Nur'un gayesi, dinsizlik cereyanlarının her tarafı kuşattığı bu zamanda, îmanları kurtarmaktır. Bu gayeye hizmet eden Nur hâdimleri bu-
lundukları vazifelere Cenâb-ı Hakkın bir ihsânı olarak istihdam edilmiştir.
Böylesine ulvî bir davaya –îman davasına– hizmet edecek kişilerin esas al-
ması gereken düsturların başında, uhrevî hizmetlerde en mühim esas olan
ihlâs gelmektedir. Bu hizmetteki esas maksad, doğrudan doğruya, Cenâb-ı
Hakkın rızasıdır. Şahsî makamların hiçbir ehemmiyetinin olmadığı Nur
hizmetinde herkes birbirinin ders arkadaşıdır. Bu makalede “şahısların ve
makamların hiçbir ehemmiyetinin olmadığı Nur hizmetinde, asıl ehemmi-
yetin ihlasta olduğu” konusu araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İhlâs, Şahsiyet, Şahs-ı Mânevî, Enâniyet

Abstract

The aim of Risâle-i Nur is to save the believers at this time when the currents of religionlessness besiege everywhere. Risale-i Nur's followers serving this purpose are employed as a gift of God Almighty. One of the principles that should be taken as basis by those who will serve such a lofty cause - the cause of faith - is sincerity, the most important principle in otherworldly services. The main purpose in this service is directly the consent of Allah Almighty. Everyone is one another's classmates in the service of Nur, where personal positions are of no importance. In this article, the issue of "Individuals and positions have no importance in the service of Nur; what really matters is sincerity " is discussed.

Keywords: Sincerity, Personality, Spiritual Personage, Ego

Giriş

Dinsizlik cereyanlarının her tarafı istilâ ettiği, fen ve felsefeden gelen dalâletin îmanın erkânlarına taarruz ettiği bu zamanda, doğrudan doğruya îman hizmetinin esas alınması elzemdir.⁽¹⁾ Esas alınan hizmet modelinin, hakaik-ı İslâmiye'ye dair bütün ihtiyaçlara kâfi gelmesi, beşeri fikir karanlıklarından kurtarıp, tenvir ve irşad etmesi, her insan için mühim mesele olan “Ben neyim? Nereden geliyorum? Nereye gideceğim?” sorularına, ruh ve akılları tenvir ve tatmin eden cevaplar vermesi gerekmektedir. Şüphesiz bu hizmet modelinin başında bir sahabe mesleği olan Risâle-i Nur gelmektedir. Her hizmet modelinde olduğu gibi Nur hizmetinde de temel düsturlar ve prensipler vardır. Bu düsturların başında ise ihlâs- yapılan amelde sadece Cenâb-ı Hak'ın rızasını gözetme- gelmektedir. Bu makalenin amacı, din hizmetinde ihlâsın manasını ve mâhiyetini tesbit etmektir.

1. Haberimiz Olmadan Mühim İşlerde Çalıştırıyoruz

Risâle-i Nur, bu asrın ehemmiyetli ve mânevî ve ilmî bir mürididir⁽²⁾ ve zulûmâtın tehacümatına maruz heyet-i İslâmiyeye en nâfi' bir nur ve dalâlet vadilerinde hayrete düşenler için en doğru bir rehberdir.⁽³⁾

Colin Turner “Bir İman İnkılabı Olarak Risâle-i Nur” adlı makalesinde Risâle-i Nur'u, kâinatı olduğu gibi gören, İman vakasını olduğu gibi aksettiren, Kur'an'ı Peygamberimizin murad ettiği gibi tefsir eden, modern insana musallat olmuş son derece tehlikeli ve gerçek hastalıkları teşhis ederek çare sunan, kendi kendine yeterli ve şümüllü yegâne İslâmî eser olarak tanımlamaktadır.⁽⁴⁾

Risâle-i Nur, aynı zamanda bir İman hizmetidir. Hizmet ise “Kur'an, sünnet çerçevesinde, İslâm, İman yolunda çalışmak, maddi-mânevî gayret sarf etmek ile cihad, tebliğ ve irşaddır.”⁽⁵⁾ Bu İman hizmetinin hâdimlerini ise Cenâb-ı Hak ihtiyarları ve iktidarları haricinde bu hizmete istihdam etmiştir. Risâle-i Nur'un müellifi olan Bediüzzaman Said Nursi dahi bu hizmette ihtiyarı haricinde istihdam edildiğini şu sözleriyle belirtmektedir: “İhtiyarımız ve haberimiz olmadan, birisi bizi istihdam ediyor; biz bilmeyerek, bizi mühim işlerde çalıştırıyor. Delilimiz de şudur ki: Şuurumuz ve ihtiyarımızdan hariç bir kısım inâyâta ve teshilâta mazhar oluyoruz.” (Mektubat, s. 359)

2. Risâle-i Nur'da Şahıs Yok Şahs-ı Mânevî Var

Kişinin Cenâb-ı Hak tarafından istihdam edildiği Nur hizmetinde kendine makam arayışı, hizmetin esaslarından birisi olan ihlâs düsturlarına

Risâle-i Nur, bu asrın ehemmiyetli ve mânevî ve ilmî bir mürididir ve zulûmâtın tehacümatına maruz heyet-i İslâmiyeye en nâfi' bir nur ve dalâlet vadilerinde hayrete düşenler için en doğru bir rehberdir

- 1 Cebeci, Sami, (2014) Risâle-i Nur Mesleğinden Ölçüler, İstanbul: Yeni Asya Neşriyat, s. 80.
- 2 Nursi, Bediüzzaman Said, Hizmet Rehberi, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul Temmuz 2017, 1. Baskı, s. 23.
- 3 Nursi, Bediüzzaman Said, Hizmet Rehberi, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul Temmuz 2017, 1. Baskı, s. 25.
- 4 Turner, Colin, (1998). “Bir İman İnkılabı Olarak Risale-i Nur”, Köprü Dergisi, No: 63.
- 5 Ferşadoğlu, Ali, (1998). “Bediüzzaman'a Göre Günümüzde Hizmet Metodu- Cihad-ı Manevi: İrşad ve Tebliğ”, Köprü Dergisi, No: 63.

“Evet lezzetli
üzüm
salkımlarının
hasiyetleri, kuru
çubuğunda
aranılmaz. İşte
ben de öyle bir
kuru çubuk
hükümündeyim”

aykırıdır. “Muhakkak ki Allah, bu dini fâcir adamla da te’yid ve takviye eder.”⁽⁶⁾ hâdisinin sırrıyla anlaşılır ki, Allah isterse kâfir bir adamın eliyle de dine hizmet ettirir. “Örnek olarak; Ebu Talip kâfir olmasına rağmen Peygamber Efendimiz’e ve Müslümanlara büyük hizmetlerde bulunmuş, onları himaye ederek İslâm’ın kuvvet kazanmasına katkısı olmuştur”.⁽⁷⁾ Bediüzzaman Hazretleri Risâle-i Nur’da, gizli komitelerin Nurlara olan taarruzlarının Nurların fütuhâtına vesile olduğunu dile getirmektedir. Yapılan bu planların zâhiren hoş görünmemesiyle beraber hakikatte Nurlara büyük menfaati olduğunu da söyler. Bediüzzaman Hazretlerinin de dediği gibi, “Sen, ey riyakâr nefsim! ‘Dine hizmet ettim’ diye gururlanma.” (Sözler, s. 436)

Bediüzzaman Hazretleri Risâle-i Nur’un farklı bir yerinde: “Evet, Nur Şâkirtleri biliyorlar ve mahkemelerde hüccetlerini göstermişim ki; şahsıma değil bir makam, şân ü şeref ve şöhrat vermek ve uhrevî ve mânevi bir mertebe kazandırmak, belki bütün kanaat ve kuvvetimle ehl-i imâna bir hizmet-i imâniye yapmak için değil yalnız dünya hayatımı ve fânî makamâtımı, belki -lüzüm olsa- âhiret hayatımı ve herkesin aradığı uhrevî bâkî mertebeleri fedâ etmeyi; hattâ Cehennemden bâzı biçareleri kurtarmaya vesile olmak için, -lüzüm olsa- Cennet’i bırakıp Cehennem’e girmeyi kabul ettiğimi hakikî kardeşlerim bildikleri gibi, mahkemelerde dahi bir cihette ispat ettiğim halde, beni bu ittihâmla Nur ve îman hizmetine bir ihlâssızlık isnad etmekle ve Nurların kıymetini tenzîl etmekle milleti onun büyük hakikatlerinden mahrum etmektir.” (Şualar, s. 336) diyerek kendisi için maddi-mânevi makamların, uhrevî mertebelerin, şân ve şöhratin hiçbir ehemmiyetinin olmadığını, gayesinin biçarelerin îmanlarını kurtarmaya çalışmak olduğunu söylemiştir. Bu îman davasında ihlâsın ne kadar ehemmiyetli olduğunu altını çizmiştir.

Hizmet esaslarına uygun düşmeyen bir durum da başka kişilere verilen makamlardır. Üstad Said Nursî, “Evet lezzetli üzüm salkımlarının hasiyetleri, kuru çubuğunda aranılmaz. İşte ben de öyle bir kuru çubuk hükümündeyim” (Barla Lâhikası, s. 12) diyerek kendisine verilen maddi mânevi makamları reddetmiş, “Bu zaman cemaat zamanıdır. Ehemmiyet ve kıymet, şahs-ı mânevîye göre olur. Maddi ve ferdî ve fânî şahsın mâhiyeti nazara alınmamalı. Husûsan benim gibi bir biçarenin kıymetinden bin derece ziyâde ehemmiyet vermekle bir batmanı kaldırmayan zaîf omzuma, binler batman ağırlık yüklense altında ezilir.” (Kastamonu Lahikası, s. 8) sözleriyle bu zamanda ehemmiyetin ve kıymetin şahsiyetlerde değil, şahs-ı mânevîde olduğunu vurgulamıştır.⁽⁸⁾

Bediüzzaman Hazretleri bu meseleyi Mesnevî-i Nûriye eserinde şöyle izah eder:

6 Buhari, s. 182.

7 <http://sorularlaİslâmiyet.com>, ET: 06.03.2020

8 Feriadoğlu, Ali, (2017). Olağanüstü Hallerimiz, İstanbul: Yeni Asya, s. 160.

“Nasıl ki, bir cemaatin malı bir adama verilse zulüm olur. Veya cemaate âit vakıfları bir adam zaptetse zulmeder. Öyle de cemaatin sa'yleriyle hâsıl olan bir neticeyi veya cemaatin haseneleriyle terettüb eden bir şerefi, bir fazileti o cemaatin reisine veya üstâdına vermek hem cemaate hem de o üstad veya reise zulümdür.” (Mesnevi-i Nuriye, s. 148) Aynı yerin devamında Üstad Bediüzzaman Hazretleri bu durumun sebebinin günümüz mânevi hastalıklarından birisi olan enâniyetin okşanması olduğunu söyler. Enâniyet, hizmette aslında bir kapıcı hükmünde olan kişinin, kendisini pa-dışah zannetmesine sebebiyet verir. Tüm bunlar ise şirk-i hafıye yol açar.

Konunun daha iyi anlaşılması için Üstad Bediüzzaman'ın verdiği güneş misâlinin üzerinde durmak gerekir. Misâl şöyledir: “Harâret ve ziyâ sana bir âyine vâsıtasıyla gelir. Sen de güneşe karşı minnettar olmaya bedel, âyineyi masdar telâkkî edip, güneşi unutup, ona minnettar olmak divâneliktir.” (Mesnevi-i Nuriye, s. 148) Evet, âyineleri muhâfaza etmek gerekir, çünkü harâretin ve ziyânın gelmesine mazhardır. Burada unutulmaması ve dikkat edilmesi gereken, asıl menbanın güneş olduğudur. Zira Bediüzzaman Hazretleri asıl menbanın unutulmasını divanelik olarak nitelendirir.

Güneş misâli gibi, üstad veya reis telâkkî edilen kişiler aslında birer âyinedir, Cenâb-ı Hak'tan gelen feyze mâkes olurlar. Kendisinden ders alan kişilere bu feyzin aksetmesine vesile olurlar. “Vesilelikten fazla feyiz noktasında bir makam vermemek gerektir. Hatta öyle ki, bazen masdar telâkkî edilen bir üstad ne mazhardır ne de masdardır. Bazen olur ki ders alan kişi başka yoldan aldığı feyzi üstadın âyine olan ruhundan gelmiş gibi görür. Üstadına vesilelik makamını da safvet-i ihlâsı ve kuvvet-i irtibâtı ve hasr-ı nazarıyla verir. Onun içindir ki, bâzan nâkıs bir şeyhin hâlis bir müridi, şeyhinden daha ziyâde kâmil olabilir. Ve döner, şeyhini irşad eder ve şeyhinin şeyhi olur.”

3. Bâkî Bir Hakikat Fânî Şahıslar Üzerine Binâ Edilmez

Yukarıda bahsî geçen meselenin bir izâhı da Emirdağ Lâhikası'ndaki şu mektupta yer almakta: “Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsinin gayet ehemmiyetli ve kudsî vazifesini ve hilâfet-i Nübüvvetin de gayet ulvî vazifelerinden bir vazifesini benim âdi şahımda, üstadı noktasından bir cilvesini gördüğünden, bana o hilâfet-i mâneviyenin bir mazharı nazarıyla bakmak istiyor. Evvela: Bâkî bir hakikat, fânî şahsiyetler üstüne binâ edilmez. Edilse, hakikate zulümdür. Her cihetle kemâlde ve devamda bulunan bir vazife, çürümeye ve çürütülmeye mâruz ve müptelâ şahsiyetlerle bağlanmaz. Bağlansa, vazifeye ehemmiyetli zararlıdır.” (Emirdağ Lahikası, s. 63) Hakikatlerin şahıslara binâ edilmemesinin bir sebebi de hakikatlerin bâkî, şahısların ise fânî olmasıdır. Nur hizmetinin vazifesi her dâim devam edecektir. Bu, devamı ebede kadar sürecek hizmetin fânî şahıslara binâ edilmesi akılların kabul edebileceği bir vaziyet değildir. Zira şahıslar kusurludur ve çürütülebilirler. Şahısların çürütülmesiyle hakikate darbe vurulabilir, hizmete büyük zararlar verilebilir.

*Bâkî bir hakikat,
fânî şahsiyetler
üstüne binâ
edilmez.
Edilse, hakikate
zulümdür. Her
cihetle kemâlde
ve devamda
bulunan bir
vazife, çürümeye
ve çürütülmeye
mâruz ve müptelâ
şahsiyetlerle
bağlanmaz.
Bağlansa, vazifeye
ehemmiyetli
zararlıdır.*

Üstad
Bediüzzaman
Hazretleri
Kastamonu
Lâhikasındaki
bir mektubunda,
şahsî makamlar
için değil, yaptığı
îman hizmeti için
kişileri sevmenin
hakiki sevmek
olduğunu söyler.

4. Risale-i Nur'un Tezâhüründe Büyük Hisse Kimin?

Emirdağ Lâhikası'nın yukarıda örnek verilen mektubu şöyle devam eder: "Sâniyen: Risâle-i Nur'un tezâhürü, yalnız tercümanının fikriyle veya hut onun ihtiyac-ı mânevî lisâniyle Kur'an'dan gelmiş, yalnız o tercümanın istidâdına bakan feyizler değil, belki o tercümanın muhatapları ve ders-i Kur'an'da arkadaşları olan hâlis ve metîn ve sâdik zâtların o feyizleri rûhen istemeleri ve kabul ve tasdik ve tatbik etmeleri gibi çok cihetlerle o tercümanın istidâdından çok ziyâde o Nurların zuhuruna medâr oldukları gibi; Risâle-i Nur'un ve şâkirtlerinin şahs-ı mânevîsinin hakikatini onlar teşkil ediyorlar. Tercümanın da içinde bir hissesi var. Eğer ihlâssızlıkla bozmasa, bir tekaddüm şerefi bulunabilir." (Emirdağ Lahikası, s.63) Risale-i Nur'un tezahüründe, tercümanın muhataplarının o feyizleri istemesi, kabul etmesi, tasdik ve tatbik etmesi büyük hisseyi oluştururken kalan küçük bir hisse tercümana aittir. Fakat buradaki ehemmiyetli nokta, tercümanın ihlâslı olmasıdır. Zira ihlâslı olmayan tercümanın Risâle-i Nur'un tezâhüründe o küçük hissesi de kalmayacaktır.

"Benim şahsımdan şevk alan kardeşlerim var. Onlar için de olsa makam kabul edilemez mi?" sorusuna ise, Üstad Hazretleri yine aynı yerin devamında kısa ve gayet net bir cevap verir: "Risâle-i Nur'un Şâkirtlerine lâyük bir üstada muvâfık bir ulvî mertebe ve fazileti, bîçare, kusurlu bu şahsımda kabul ettikleri sebebiyle gayret ve şevkleriyle çalışmaları, bu noktada haddimden ziyâde hüsn-ü zanları kabul edilebilir. Fakat, "Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsinin malı olarak elimde bulunuyor." diye bilmek gerekir." (Emirdağ Lahikası, s. 64)

5. Hakiki Muhabbetin Sebebi Hakikat Mesleğindeki Vazifelerdir

Üstad Bediüzzaman Hazretleri Kastamonu Lâhikasındaki bir mektubunda, şahsî makamlar için değil, yaptığı îman hizmeti için kişileri sevmenin hakiki sevmek olduğunu söyler. Hazret-i Ziyâeddin'i bütün ulûmu bildiği için ve kâinatta kutb-u âzam gibi her şeye ıttılâi var diye seven kardeşi Molla Abdullah'a Bediüzzaman Hazretlerinin verdiği cevap oldukça ehemmiyetlidir. Hazret-i Ziyâeddin'i kâinattaki ulûmları bilir bir kutb-u âzam sûretinde tahayyül etmesinden dolayı duyduğu muhabbetin hakiki sevmek olmadığını belirtir. Perde-i gaybın açılması hâlinde Molla Abdullah'ın muhabbetinin ya zâil olacağını veyahut dörtten birisine ineceğini söyler. Çünkü, bir insana duyulan muhabbet onun şahsından ileri geliyorsa, şahsındaki kusurların görünmesi halinde o muhabbet zarar görecektir. Kendisinin Hazret-i Ziyâeddin'i pek ciddi sevmesinin ve takdir etmesinin sebebini; bu mübârek zâtın Sünnet-i Seniyye dairesinde, hakikat mesleğinde, ehl-i îmâna hâlis ve tesirli ve ehemmiyetli bir rehber olması şeklinde açıklar. Ve devamında "Şahsî makamı ne olursa olsun, bu hizmeti için rûhumu ona fedâ ederim." (Kastamonu Lahikası, s. 60) der.

Mektubun devamı ise oldukça ehemmiyetli düsturlara hâvidir. Bunlardan birisi de Bediüzzaman Hazretlerinin şahsiyeti itibariyle yapılan hüsn-ü

zanların, belki zarar vermeyeceğini; fakat, hakikatbîn zâtların vazifeye, hizmete bakıp o noktada hüsn-ü zan etmesi gerektiğini söyler. Buradan çıkarılması gereken; şahıslara bağlananların, şahısların kusurlarını görmeleri halinde onlara olan bağılıklarının zarar göreceğidir. Hakikatbîn olan Nur talebeleri kişilerin şahsî makamlarına ehemmiyet vermezler, bu makamlara göre onlara muhabbet duymazlar. Muhabbetlerinin sebebi hakikat mesleğindeki vazifeleridir.

Önemli noktalardan birisi de Nur hizmetinde kimse kimsenin üstadı ve mürşidi değildir, ancak ders arkadaşıdır. Öyle ki mürşidlik makamını, Nur Risâlelerinin müellifi Bediüzzaman Hazretleri bile üzerine almamıştır. Nur talebeleri birbirlerinin kusuları için birbirine şefkatkârâne dua etmelidir. Üstad Hazretleri Nur talebelerine üstadlığın şahs-ı mânevîde olduğunu şöyle dile getirmiştir: “Cenâb-ı Hak’kın ihsânıyla ve keremiyle sizlerle gayet kudsî ve gayet ehemmiyetli ve gayet kıymettar ve her ehl-i îmâna menfaatli bir hizmette taksim’ül-mesâi kaidesiyle iştirâk etmişiz. Tesânüdümüzden hâsıl olan bir şahs-ı mânevînin fevkalâde ehemmiyet ve kıymet ve üstadlığı ve irşadı bize kâfidir.” (Kastomunu Lahikası, s. 61)

Üstad Bediüzzaman Hazretlerinin Nur talebelerine; “Risale-i Nur’un talimâtı dairesinde ve bizlere bahşettiği makamlara kanaat etmeliyiz. Haddinden fazla fevkalâde hüsn-ü zan ve müfritâne âli makam vermek yerine, fevkalâde sadâkat ve sebat ve müfritâne irtibat ve ihlâs lâzımdır; onda terakkî etmeliyiz.” (Kastamonu Lahikası s. 61) tavsiyesi ise, yukarıda bahsedilen durumun nasıl sağlanacağını açıklar niteliktedir.

Sonuç

1) Zamanın îman hareketi olan Nur mesleğinde, şahsî makamların hiçbir ehemmiyeti yoktur. Asıl ehemmiyetli olan Nur hizmetine sadâkat ve sebat ve ihlâsla devam etmektir.

2) Cenâb-ı Hak, bu îman hizmetinin hâdimlerini ihtiyarları ve iktidarları haricinde bu hizmette istihdam etmiştir.

3) Bu zamanda ehemmiyet ve kıymet şahsiyetlerde değil, şahs-ı mânevîdedir.

4) Bâkî bir hakikat fânî şahıslar üzerine binâ edilmez.

5) Risâle-i Nur’un tezâhüründe, tercümanın hissesi küçük bir kısmı oluştururken- o da ihlâslı olması şartıyla- büyük hisse tercümanın muhataplarının o feyizleri istemesinde, kabul etmesinde, tasdik ve tatbik etmesindedir.

6) Bir kişiyi sevmenin sebebi kişinin şahsî makamı değil de hakikat mesleğindeki vazifesi olursa o sevmek hakiki sevmek olur.

7) Hakikatbîn olan Nur talebeleri kişilerin şahsî makamlarına ehemmiyet verip, bu makamlara göre onlara muhabbet duymazlar. Muhabbetlerinin sebebi hakikat mesleğindeki vazifeleridir.

“Risale-i Nur’un talimâtı dairesinde ve bizlere bahşettiği makamlara kanaat etmeliyiz. Haddinden fazla fevkalâde hüsn-ü zan ve müfritâne âli makam vermek yerine, fevkalâde sadâkat ve sebat ve müfritâne irtibat ve ihlâs lâzımdır; onda terakkî etmeliyiz.”

8) Nur hizmetinde kimse kimsenin üstadı ve mürşîdi değildir, ancak ders arkadaşıdır.

Kaynakça

Cebeci, Sami, (2014). Risale-i Nur Mesleğinde Ölçüler, İstanbul: Yeni Asya.

Ferşadoğlu, Ali, (2017). Olağanüstü Hallerimiz, İstanbul: Yeni Asya.

<http://sorularlaİslâmiyet>, (ET: 06.03.2020)

Köprü, Yaz-1998, İslâmî Hizmet Metodları.

Nursi, Bediüzzaman Said, (2012). Emirdağ Lahikası, İstanbul: Yeni Asya.

Nursi, Bediüzzaman Said, (2014). Mesnevi-i Nuriye, İstanbul: Yeni Asya.

Nursi, Bediüzzaman Said, (2012). Mektubat, İstanbul: Yeni Asya.

Nursi, Bediüzzaman Said, (2012). Şualar, İstanbul: Yeni Asya.

Nursi, Bediüzzaman Said, (2013). Sözler, İstanbul: Yeni Asya.

Nursi, Bediüzzaman Said, (2014). Barla Lahikası, İstanbul: Yeni Asya.

Nursi, Bediüzzaman Said, (2014). Kastamonu Lahikası, İstanbul: Yeni Asya.